Dări de seamă despre activitatea Institutului de Istoria Medicinei şi Farmaciei şi de Folclor Medical din Cluj.

I.

Dr. VALERIU LUCIAN BOLOGA

MEMORIU DE TITLURI ŞI LUCRĂRI

Cluj, Iunie 1926

CLUJ
INSTITUT DE ARTE GRAFICE, EDITURĂ ŞI LIBRĂRIE
„CARTEA ROMÂNEASCĂ" S. A.
14–16, CALEA DOROBANŢILOR, 14–16
1926

Câteva întregiri la:

Dr. Valeriu L. Bologa „Memoriu şi titluri de lucrări" I. Cluj, Iunie 1926.

Recenziuni şi referate despre lucrările amintite în „Memoriu":

La pag. 2, no. 1. *„Observaţiuni etc."*: Citată de *Dr. A. Voina* în „Prostituţia şi boalele venerice în România", Buc. 1930, pag. 119.

„ „ 3, no. 4. *„Vrăji, babe şi moaşe etc."*: Recenzii scurte de *D. Furtună* în „Tudor Pamfile", 1924, no. 4—12; *A. Gorovei* în „Şezătoarea", 1926, no. 11—12. Citată de *I. Muşlea* în „Soc. de Mâine", V, no. 22—24, p 454.

„ „ 3, no. 5. *„Din începuturile luptei contra boalelor venerice"*: Citată de *A. Voina* în op. cit.

„ „ 4, no. 6. *„Voci contimporane etc."*: Rec. de *D. Furtună* în „Tudor Pamfile", 1924, no. 4—12; Prof. *N. Iorga* în „Revista istorică", XIII—1927, no. 1—3. — Cit. de *G. Z. Petrescu* (cu o notă critică) în „Adam Chenot", Buc. 1926.

„ „ 4, no. 7. *„O lucrare necunoscută etc."*: Rec. scurtă de *D. Furtună* în „Tudor Pamfile", 1924, no. 4—12.

„ „ 4, no. 10. *„Ioan Molnár-Piuariu etc."*: Recenzii de *Şt. Paşca* în „Dacoromania IV", 1927; *D. Furtună* în „Tudor Pamfile", 1926, no. 4—12; Prof. *N. Iorga* în „Revista istorică" 1927, no. 1—3. — Citată de: *J. Pataky* în „Erdélyi orvosi lap", 1925, no. 10; *Andr. Veress* în „An. Inst. Ist. Naţ. Cluj"; Prof. *I. Lupaş* în „Omagiu Bianu".

„ „ 5, no. 13. *„Musca columbacă"*: Cit. de *R. Călinescu* în „Problemele biogeografice", Arh. Olt. VI, 1927, no. 29—30.

„ „ 5, no. 15. *„Date nouă etc."*: Rec. de *Şt. Paşca* în „Dacoromania IV" şi de Prof. *N. Iorga* în „Rev. istor." XIII, No. 1—3.

La pag. 5, no. 17. *„Observaţiuni etc.“ :* Cit. de *A. Voina,* op. cit., p. 1—11.

„ „ 5, no. 18. *„Despre oculişti romani.“ :* Rec. de Prof. *N. Iorga* în „Rev. istor.“ XIII, 1927, No. 1—3.

„ „ 6, no. 19. *„Pestchirurgus I. M. Popp.“ :* Rec. de Prof. *N. Iorga* în „Rev. istor.“ XIII, no. 1—3.

„ „ 6, no. 20. *„Med. în Mold. etc.“ :* Rec. de Prof. *N. Iorga* în acelaş loc.

„ „ 6, no. 23. *„Terminologia medicală etc.“ :* Rec. de *C. D. Fortunescu* în „Arhivele Olteniei“ V, 1926, no. 25—26; *A. Gorovei* în „Şezătoarea“, 1926, no. 11—12; *N. Oltea* în „Biruinţa“ no. 280, 1927; Prof. *Carlo Tagliavini* în „Studi Rumeni“, vol. I, Roma 1927, pag. 134; Prof. *N. Iorga* în „Rev. istor.“ XIII, no. 1—3. — Cit. de Prof. *S. Puşcariu* în discursul despre Dicţionarul limbii rom., ţinut la Academie în 1926 şi de *M. Eliade* în „Inst. de Ist. Med.“, Cuvântul, 31 Oct. 1928.

„ „ 6, no. 26. *„Dr. Eduard Gusbeth etc.“ :* Rec. de *O. Netoliczka* în „Kronstädter Zeitung“, 18-IV-1926; Prof. *Brunn-Rostock* în „Mitteil. f. Gesch. d. Med.“ (Leipzig), 1926, no. 3.; Prof. *N. Iorga* în „Rev. istor.“ XIII, no. 1—3.

„ „ 7, no. 45. *„Istoria Sifilisului“.* Dări de seamă în „Patria“, VIII, No. 56 şi „Cuvântul“ din 18-III-1926.

„ „ 8, no. 50. *„Eugenezia“.* Rec. în „Infrăţirea“, no. 249, 1921.

„ „ 8, no. 57. *„Studentenheim u. Ausländerfrage“.* Articolul a fost tradus şi în rom. şi reprodus în întregime în „Telegraful Român“, Sibiiu, 1913.

Cluj, în Martie 1931.

Dr. V. Bologa.

MEMORIU DE TITLURI ȘI LUCRĂRI

I. Școlaritatea, practică medicală, posturi în învățământ.

Bacalaureat al Liceului gr. ort. „Andreiu Şaguna" din Braşov. (Certificat de maturitate no. 776 din 18/VI. 1911).

Absolvent al facultăţii de ştiinţe din Jena (Germania). („Abgangzeugniss" no. 57 din 5/I. 1918).

1 sem. la fac. de litere din Cluj (Istorie) a. şc. 1923/24.

Doctor în medicină al Universităţii din Cluj. (Diploma no. 31 din 20/X. 1923).

Libera practică Mon. of. No. 70. din 28/III. 1925, pag. 3352.

Participant la lucrările pt. înaintaţi la inst. de Anatomie şi Istologie al Universităţii din Jena (1913—14).

Medic ajutor („Hilfsarzt. Einj. Freiw. Med.") la secţia de boale interne a spitalului de fortăreaţă no. I. în Trento. (Septembrie 1914 — Februarie 1916).

Conducătorul staţiunii de deparasitare a fortăreţei Trento. (1916).

Medic-ajutor („Hilfsarzt, San. Kadett") la secţia de chirurgie și otorinolaringologie a spitalului de fortăreaţă no. II. în Trento. (1917).

Medic şef de batalion (San. Leutnant) la diverse trupe austriace (1917—18).

Asistent la secţia de chirurgie în „Ospedale di Campo 0101" (1918—19).

Medic şef de batalion (Medic. subloc.) la Regimentul 2 „Cloșca" (1919).

Preparator bugetar la institutul de Istologie al Fac. de Med. din Cluj (1919/20).

Asistent la institutul de Istoria Medicinei şi Farmaciei şi Folclor Medical al Fac. de Medicină din Cluj (1 Aprilie 1921 până în prezent).

Preparator-suplinitor la Clinica infantilă a Fac. de Med. din Cluj (Iunie—Oct. 1923).

II. Varia.

Membru în „Societé française d'historie de la Médecine" din Paris (1923).

Membru în „Deutsche Gesellschaft für Geschichte der Medizin und Naturwissenschaften" din Leipzig (1926).

Membru corespondent al secţiei biopolitice şi medicale a „Astrei" (1925).
Membru fondator al „Societăţii de Ştiinţe" din Cluj (1920).
Membru în comitetul de redacţie „Revista Sănătăţii" (1921/22).
Secretar de redacţie la revista „Cultura" (1924).
Colaborator (referent) la „Anatomischer Bericht" (Jena).
a) Literatura italiană, franceză şi română despre istoria anatomiei
b) Literatura anatomică românească.
Colaborator (referent) la „Zoologischer Bericht" (Jena).
a) Literat. ital. franceză şi rom. despre istoria zoologiei.
b) Literat. zool. rom.
Referent pentru România la „Mitteilungen zur Geschichte der Medizin und Naturwissenschaften" (Léipzig).
Impreună cu d-l profesor Guiart director al publicaţii „Biblioteca medico-istorică" a inst. de Ist. med. din Cluj.
Colaborator la „Almanahul Medical" (Cluj, Lepage).

III. Lucrări originale. Comunicări.

A) Biologie şi Medicină.

1. *Observaţiuni asupra unor factori cari determină lăţirea boalelor venerice în războî.* Clujul Medical No. 8. 1920. pag. 711—718.

Statistică proprie adunată în timpul serviciului ca medic de batalion în armata română şi fosta armată austro-ungară. Concluziuni: 1. In războî soldatul din front şi în primul rând cel aşezat în poziţiuni de luptă stabile (tranşee) e mai puţin expus infecţiei veneriene decât cel din formaţiunile auxiliare. Orice deplasare a trupei prin regiuni locuite de populaţie civilă are ca urmare o creştere a frecuenţei îmbolnăvirilor. Cele mai multe îmbolnăviri se contractează în concediu şi în etapă. 2. Măsurile de profilaxie trebue să se adresează mai ales ultimei categorii. 3. La soldatul nostru cu cunoştinţele sale neindestulătoare şi indolenţa sa în materia de igienă e necesar un control sever al executării măsurilor ordonate pentru profilaxie. 4. Acesta să fie făcut *numai* de medicul trupei, nu de organe subalterne. 5. El devine iluzoriu din momentul când trupa nu rămâne concentrată sub ochii medicului. 6. E necesară o colaborare cât mai intensă între organele sanitare militare şi civile pentru controlul prostituţiei libere şi mascate, care-i mult mai periculoasă decât bordelele.

2. (în colab. cu J. Goldner) *Sur la structure de la paroi propre des canalicules séminipares.* (Lucrare din inst. de Istologie al Univ. din Cluj sub dir. d. prof. I. Scriban). C. r. soc. biol. T. LXXXV. Paris. (1921), p. 586—7, cu 1 fig.

Cercetări pe testicul de taur, porc, berbece, liliac şi om. Contrar părerilor mai vechi se află că peretele propriu are un strat intern, fibrilar,

colagen și elastic, care la tripla colorație Scriban ea o colorație violetă prin pseudocromasie. Cele două borduri ale sale sânt paralele. Constituit de fibrile f. subțiri și lungi, concentrice, dispuse transversal la axa tubului. Intre ele un reticul elastic. Al doilea strat l-am numit str. extern endotoliform. Uneori stratificat, alteori simplu. Celule plate, cari eau coloarea verde lumină. Nuclee plate, cu cromatină pulverulentă, cu nucleoli foarte cromatici.

(Lucrarea a fost recensată și resultatele noastre combătute de d-l prof. *A. Branca* în „Arch. de Zool. expér. et gén." T. 62, 1924).

B) **Istoria Medicinei și Biologiei**[1])

3. *Rolul lui Ernst Haeckel în desvoltarea biologiei moderne.* Revista științifica „V. Adamachi", vol. V. No. 2, Iași (1914) p. 89—94.

Afară de îmbogățirea zoologiei cu numeroese lucrări monografice speciale, H. are nepièritorul merit de a fi dus la izbânda prin entuziasmul său, calitățile sale de scriitor și spiritul său polemic, ideile lansate de Darwin. El a creiat baza de pe care s-a infiltrat pentru totdeauna ideea transformizmului în cercurile largi științifice.

4. *Vrăji, babe și moașe, azi și odinioară.* Revista Sănătății, (Cluj), I. No. 2. (1921) 4 p.

1. Evidențiarea ideii terapeutice în unele practice băbești. 2. Date la istoria moșitului în Ardeal. Primele cursuri românești pentru moașe în Ardeal pe la 1850.

5. *Din începuturile luptei contra boalelor venerice.* Ibidem I. no. 3. (1921), — 8 p.

Dr.-ul Tode din Copenhaga pe la 1789 e unul din cei dintâi cari concep ideea combaterii veneriilor prin literatură de popularizare pentru intelectuali. Cartea sa „Vom Tripper" (1794) e un început însemnat în direcția aceasta.

(Laturea aceasta social-higienică a operei lui Tode n-a fost încă accentuată în literatura medico-istorică mondială).

---

[1]) Teze de doctorat, lucrate la Institutul de Ist. Med. etc. din Cluj sub conducerea dr.-ului V. Bologa:

1. *Enea Bota:* „Dr. Costache Vârnav. Omul și opera sa științifică. Insemnătatea sa în Ist. med. românești". (1925).
2. *Romulus Colhon:* „Cercetări medico-istorice asupra epidemiilor de ciumă din sec. XVIII și XIX pe teritoriul etnic daco-român". (1925).
3. *Ioan Trifan:* „Date medico-istorice asupra apariției și primelor trei epidemii de holeră în Sibiu (1831—1848)". (1925).
4. *Florica Athanasiu:* „Terminologia și noțiunile empirice de ginecologie și obstetrică ale poporului român". (1925).
5. *Iosif Gellner:* „Medicii sași ai sec. XVII și XVIII din Brașov și Sibiiu". (1925. Tip. „Ardealul", Cluj).
6. *Virgil Popârlan:* „Boalele pielii în medicina casnică a poporului român". (1926).
7. *Arcadie Ivanov:* „Epidemia de ciumă 1828—30 în Principate, după isvoare medicale contimporane rusești". (1926).

6. *Voci contimporane din străinătate asupra medicinei în țările locuite de Românî la începutul veacului al 19-lea.* Clujul Medical IV, no. 11—12. (1923), — 6 p.

Articolul unui anonim — dr. S-d. din Viena, — dela 1839, care ne servește date întregitoare la istoria organizației sanitare și a stării sanitare mai ales a Ardealului. Se redă articolul tradus in extenso, cu comentarii, întregiri și rectificări.

7. *O lucrare necunoscută a dr.-ului Iuliu Baraș. (Contrib. la bibliograf. med. rom.).* Clujul Medical V. no. 1—2 (1924), 6 p.

Un articol al vestitului medic și profesor bucureștean B. publicat la 1843 în Berlin, necunoscut încă în bibliogr. medic. rom. In el — „Über den Grund der Unzuverlässigkeit der Medicin". — B. fixează doctrina sa medicală: un dualism patologic cu o exprimată notă speculativă și nihilsm terapeutic. In legătură cu acest „essay deontologic" al lui B. se dau unele comentarii bio- și bibliografice despre autor cu stabilirea unor erori în bibliografiile sale cunoscute la noi.

(După o informație verbală, articolul a fost comentat de o revistă medicală vieneză. Nu am putut aflà până în prezent această recenzie).

8. *O trusă dantistică românească veche din Oltenia.* Com. la Soc. șt. med. din Cluj. 2/II. 1924. (Dare de seamă în „Clujul Medical", V, no. 3—4, 1924).

Trusă de clește culese de dl. Dr. Laugier în jud. Mehedinți și donată de d-l prof. Dr. I. Cantacuzino inst. de ist. med. Forme elegante și bine acomodate. Unele cleste prezintă o foarte mare asemănare cu vechile clește romane găsite în Pompeii. Nu se poate însă vorbi de o perpetuare a vechii chirurgii greco-romane, ci avem de a face cu un simplu fenomen de convergență. Cleștele datează probabil din sec. XIX și sânt lucrate de meșter. fauri, cari se ocupau și cu mica chirurgie.

9. *Instrumente de chirurgie populară românească.* Comunicare la soc. de etnografie din Cluj. 2/IV. 1924. (Dări de seamă în „Infrățirea" și „Patria", Apr. 1924).

Prezentarea trusei dantistice (vezi sub 8) și de atele pentru fracturii Se insistă asupra elementului empiric în chirurgia populară și a valorii sale reale terapeutice.

10. *Ioan Molnár-Piuariu, primul medic titrat român, ca autor medical. (Contrib. la bibliografia începuturilor medicinei savante românesti).* Clujul Medical, V, no. 5—6. (1924) 16 p.

Se reconstituie biografia lui Piuariu după cele mai nouă date se. stabilește bibliografia cunoscută a lucrărilor sale și bibliografia despre el. Se trasează activitatea sa culturală și politică în timpul renașterii noastre.
Se stabilește că Piuariu a fost primul medic titrat român pe întreg teritoriul etnic daco-român. Se fixază, că, contrar afirmațiilor de până acuma, Piuariu a scris la 1793 și o lucrare medicală, care e prima lucrare medicală românească. Se fixază unele date rămase până în prezent nelămurite în biografia sa.
(Recenzie în „Dacoromania" IV. 1926).

11 *Instrument chirurgical roman aflat la Turda.* Com. la soc. şt. med. din Cluj. 15/III. 1924. (Dare de seamă în Clujul Medical, V, no. 7—8, 1924)·

Instrument de bronz, aflat înainte de marele război la Turda, donat inst. de ist. med. de dl. Dr. Orient, necunoscut până acuma în lit. med. ist. E o formă intermediară între un raspatoriu şi o lingură tăioasă (à la „Volckmann" modern). Pe mâner e stampilat cu o foarte ştearsă literă elină, probabil un Δ.

12. *Medalia medicilor Moldovei şi solemnitatea oferirii ei lui Mih. Gr. Sturza.* Cronica numismatică şi arheologică, 1924, Bucureşti. 2 p.

După o descriere contîmporană germană din 1843.

13. *Mus a columbacă. (Din izvoare ungureşti).* Arhivele Olteniei, III, no. 15. (1924). Craiova. 2 p.

Ştiri din cronici şi tratate vechi maghiare.

14. *Cele mai vechi cărţi medicale româneşti.* România medicală, III, no. 2. (1925). Bucureşti. 1 p.

Se semnalează între altele o carte apărută la 1816 în Chişinău despre vaccinare (exemplar unic în Col. Sion. din Cluj) şi una tot din acel an, tipărită la Buda, necunoscute până acuma în bibliogr. med. rom.

15. *Date nouă pentru biografia lui Ioan Molnár-Piuariu.* Clujul Medical, VI, no. 3—4. (1925). 6 p.

Stabilirea datei naşterii pentru 1741. Activitatea sa ca francmason. *Două documente inedite privitoare la activitatea sa medicală. Chemarea sa la Viena (1786) pentru a opera un general austriac şi raportul său autograf despre 10 operaţii de cataractă.*
(Recenzie în „Dacoromania" IV. 1926).

16. (în colab. cu dş. Florica Atanasiu). *Naşterea şi lăuzia în medicina poporului român.* Com. la soc. de etnogr. din Cluj. 30/V. 1925.

Tratarea chestiunii din punct de vedere medico-etnografic şi medico-istoric. Scoaterea la iveală a elementului real-terapeutic în medicina băbească.

17. *Observaţiuni şi întregiri la articolui d-lui Dr. D. Stanca „Contrib. la istor. sifilisului în Ardeal".* Rev. ştiinţelor medicale, XIV, no. 9. (1925) Bucureşti. 3 p.

Intregiri la chestiunea apariţiei sif. în Ardeal, după lit. maghiară şi date din *arhive săseşti.* La 1500 e atestat în Braşov. *La 1501 sifiliticii în Sibiiu sânt izolaţi.*

18. *Despre oculiştii romani în Dacia şi Panonia.* Clujul Medical, VI, no. 9—10. (1925) 6 p.

Ocul. din Panonia, atestaţi în „Mommsen" C. I. L. In Dacia: Tit. Att. Divixtus din Apulum. Corcolonius şi stampila sa aflată la Ciachi-Gârbou, descrisă de arheologul Budai. *Comentar farmacologic, farmacodinamic şi medico-istoric al reţetelor acestor doi oculişti.*

19. *„Pestchirurgus“ I. M. Popp.* Ibidem. 4 p.

Felcer român din Sibiiu, rămas necunoscut până acuma. A trăit pe la 1737 și deci pare a fi primul personaj medical român atestat în istoria noastră.

20. *Medicina în Moldova la 1838.* Rev. şt. med. XIV, no. 10—11 (1925). Bucureşti. 11 p.

Se redă un articol nemțesc din 1839 cu date prețioase pentru întregirea cunoștințelor noastre asupra începuturilor medicinei românești. Se comentează și pun la punct datele autorului german.

21. *Profesorul Jules Guiart ca istoriograf al medicinei.* Clujul Medical VI, no. 11—12. (1925). 4 p.

22. *„Florile roşii“ ale medicinei populare în lumina ştiinţei moderne.* Comunicare la întrunirea ştiinţifică la „Spitalul de femei“ din Cluj. (30 Aprilie 1926),

Credința populară despre influința nocivă a femeilor cu menstruație asupra proceselor fermentative în lumina cercetărilor mai nouă despre a. n. menotoxine și a influinței antifermentative a aminelor.

23. *Terminologia medicală românească a doctorului Ioan Piuariu (Molnár von Müllersheim.)* Dacoromania IV. (1926). Cluj. 11 p.

Piuariu n-a scris medicină în românește. Termin. med. rom. a sa se poate însă reconstitui din dicționarul și celalte scrieri ale sale. Terminologia medicală românească a lui Molnar-Piuariu nu-i nici terminologie curat populară nici cea științifică, savantă. E o terminologie intermediară, tezaurul lexical medical, pe care îl va fi folosit tânăra burghezime română a Brașovului și Sibiiului, burghezime cultă, însă cu noțiuni medicale reduse, — e dicționarul medicinei de casă a târgovețului ardelean. O terminologie științifică lipsește complect și e vădit în intenția autorului de a nici nu o da. In consecință și în mod logic lipsește și orice tendință de latinizare, lipsesc aproape complet neologizmele și termenii tehnici speciali. Tezaurul lexical medical e destul de bogat pentru această terminologie medicală casnică, deși nu e complet — fapt care caracterizează de altcum întreg dicționarul lui Molnar. Foarte rare sânt unele traduceri vădit improprii, greșite. Majoritatea terminilor dați sânt și azi folosiți în limbajul curent din Ardeal. Mulți din ei sânt atât pe pregnanți și românești încât ar merità să fie introduși în terminologia noastră științifică modernă, precum și unii din cei uitați ar putea fi foarte bine și cu folos resuscitați.

24. *Note medico-istorice la etimologia cuvântului „ciuma“.* Ibidem.

„Ciuma“ derivat din „Κῦμα“ indică că la noi molima aceasta a fost cunoscută mai întâi sub forma ei bubonică. Această asertiune se potrivește cu știrile pe cari le avem despre „ciuma lui Iustinian“.

25. *Etimologia cuvântului „plesniță“.* Ibidem.

Plesnița (med. pop.) = oidium albicans nu derivă postverbal de la a plesnì ci dela ucraineanul *pljsn*=mucegaiu.

26. *Dr. Eduard Gusbeth, ein siebenbürgisch-sächsischer Historiker der Medizin.* Archiv für Geschichte der Medizin, XVIII, no. 1. (1926). Leipzig. 2 p.

Opera istorică a medicului brașovean G.

IV. Notițe biografice. Articole informative medico-istorice. Conferințe medico-istorice. Lucrări critice.

27. *Muzeul filetic din Jena.* Luceafărul, Sibiiu, 1911.
28. *Premiul Nobel pentru științele naturale.* Gaz. Transilvaniei 1914. Brașov.
29. *Ernst Haeckel.* Gaz. Trans. 1914. — Brașov.
30. *Carl Chun.* Rev. științif. „V. Adamachi". Iași, 1914.
31. *Die Perspektiven der modernen Naturwissenschaften.* Bergischer Türmer. Düsseldorf, 1914. (?) (A apărut după izbucnirea războiului. Nu am primit nici când numărul cu articolul meu).
32. *Jules Guiart.* Rev. Sănăt. Cluj, I. no. 2. (1921).
33. *Intemeetorul igienei sociale în Germania.* Ibid. no. 5—6.
34. *Laveran.* Cl. Med. III, no. 5—6. 1922.
35. *Aniversări medico-istorice în anul 1924.* Almanach Medical Cluj, 1924. (In ed. maghiară: „Nevezetes orvostörténelmi adatok az 1924 évfordulóval).
36. *Les périodiques médicaux en Roumanie après la guerre.* Cultura I. no. 2, (1924) Cluj.
37. *Le musée d'histoire de la médecine et pharmacie à Cluj.* Cultura I., no. 3. (1924) Cluj.
38. *Victor Babeș.* Cultura I, no. 4 (1924), Cluj.
39. *Le 90-e anniversaire de la Societé des médecins et naturalistes de Jassy.* Cultura I, no. 4 (1924). Cluj.
40. *„Dacoromania".* Cl. Med. V, no. 5—6, (1924). (Dare de seamă despre cercetări filologice de interes med.-istoric).
41. *Două aniversări (Sydenham și Davila).* Cl. Med. no. 9-10 (1924).
42. *† Profesorul Lacassagne (Necrolog).* Cl. Med. no. 3-4 (1925).
43. *Profesorul Const. Dimitrescu-Severeanu.* Clujul Medical VI, no. 5—6 (1925).
44. *Observări la o discuție științifică asupra originii dr.-ului Köleséri Sámuel.* Clujul Med. VI, no. 5—6 (1925).
45. *Istoria Sifilisului.* Conferință publică ținută în cadrele „Astrei Medicale și Biopolitice" (Cluj, 10/III. 1926). Cu projecțiuni.

    Problema sifilisului precolumbian. — „Mal de Naples". — Lățirea sifilisului în Europa. — Cunoașterea treptată a sifilisului. — Sifilisul în Țările Românești. — Sifilisul in artă.

46. *Date nouă despre Ioan Molnár Piuariu ca medic și ca autor medical.* Transilvania, 1926 no. 2. — Sibiu.

V. Ştiinţa popularizată.

47. *Hotarele ştiinţelor.* Gazeta Transilvaniei, Braşov 1912.
48. *Actualităţi paleoantropologice.* Rev. şt. „V. Adamachi" V. no. 2. (1914) — Iasi.
49. *Problema locuinţei moderne.* Patria, Cluj 1920.
50. *Eugenezia.* Rev. sănătăţii, I. no. 3, (1921) — Cluj.
51. *Frica de spital.* Ibidem, II. no. 4—5 (1922).
[52. *„De-ale naturii"*. Art. mărunte de popularizare în „Tribuna" (Arad) 1911 şi Gaz. Trans. (Braşov) 1911 – 12.]

VI. Varia.

Referate de anatomie, zoologie, istoria anat. şi zool. în „Anat. Bericht" şi „Zool. Bericht" (Jena 1925—26).
Refer. de ist. med. în „Mitteilungen zur Geschichte d. Med. u. Naturwiss." (Leipzig, 1926).
Referate şi recenzii de biologie, parasitologie şi istor. medic. în Clujul Medical" (1920—26).
Note, cronici şi contribuţii mărunte în „România Medicală" (Buc.), „Rev. săn." (Cluj), şi „Curierul băilor" (Cluj).
Recenziuni în Dacoromania IV. (Cluj, 1926).
Articole mărunte în „Gazeta Transilvaniei" (1911—14).

53. *Biblioteci şi case de cetire la sate.* Gaz. Trans. 1911.
54. *Motivele principale în poeziile lui Vlăhuţă.* Ibid. 1911.
55. *Aron Cotruş: Poezii.* Ibid. 1911.
56. *Gerhart Hauptmann.* Ibid. 1911.
57. *Studentenheim und Ausländerfrage.* Jenauer Hochschulzeitung, 1913 (Jena).
58. *„Das Ausländerproblem an den deutschen Hochschulen, von einem Ausländer betrachtet"*. Vorbire la desbaterea publică a problemei în adunarea studenţilor din Leipzig, (Aprilie 1913), ţinută din încredinţarea clubului „Concordia" al stud. străini din Jena. (Cf. „Leipziger Neueste Nachrichten" şi „Leipziger Abendblatt" Apr. 1913).
59. *O datorie a societăţii.* Voinţa, (Cluj) 7/IV. 1921.
60. *Optimizm activ. (In memoria lui Andreiu Bârseanu.* Patria (Cluj), no. 184/1922.
61. *Don Germano Poli.* Gaz. Volunt. (Cluj) I. no. 2. 1923.
62. *„Se face primăvară!"* Ibidem, I. no. 15/1924.
63. *Zwei Gedichte von L. Blaga.* (Traduceri în versuri). Prager Presse. Rumänien-Nummer 1924.
64. *Profesorul Jules Guiart la Cluj.* Infrăţirea (Cluj), Martie 1924.
65. *Conferinţele d-lui prof. Guiart despre România.* Cl. Med. VI. no. 9—10. 1925.